

GS.TS. NGUYỄN MINH THUYẾT - PGS.TS. VŨ CÔNG GIAO
NCS. NGUYỄN TRUNG THÀNH
(Đồng chủ biên)

QUYỀN TIẾP CẬN THÔNG TIN

LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

(Sách chuyên khảo)

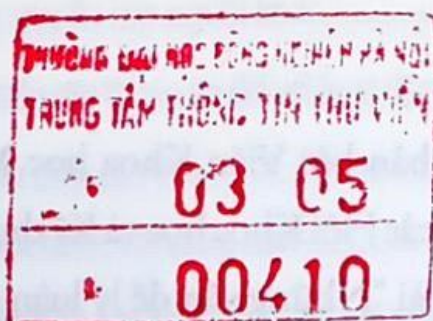
NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

Liên hiệp các Hội Khoa học & Kỹ thuật Việt Nam
VIỆN KHOA HỌC MÔI TRƯỜNG & XÃ HỘI

GS.TS. NGUYỄN MINH THUYẾT – PGS.TS. VŨ CÔNG GIAO
NCS. NGUYỄN TRUNG THÀNH
(Đồng chủ biên)

QUYỀN TIẾP CẬN THÔNG TIN: LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

(Sách chuyên khảo)

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	15
----------------------	----

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUYỀN TIẾP CẬN THÔNG TIN

1.1. Khái niệm thông tin và quyền tiếp cận thông tin	17
1.1.1. Thông tin	17
1.1.2. Quyền tiếp cận thông tin	18
1.2. Quyền tiếp cận thông tin trong pháp luật quốc tế và pháp luật các nước	25
1.2.1. Quyền tiếp cận thông tin trong pháp luật quốc tế	25
1.2.2. Quyền tiếp cận thông tin trong pháp luật các nước	33
1.3. Vai trò, ý nghĩa của quyền tiếp cận thông tin	57
1.3.1. Vai trò, ý nghĩa của quyền tiếp cận thông tin đối với việc đảm bảo các quyền con người khác.....	57
1.3.2. Vai trò, ý nghĩa của quyền tiếp cận thông tin đối với hoạt động của các tổ chức xã hội..	66
1.3.3. Vai trò, ý nghĩa của quyền tiếp cận thông tin đối với việc đảm bảo mối quan hệ Nhà nước với công dân	69
1.3.4. Vai trò, ý nghĩa của quyền tiếp cận thông tin đối với việc phát triển kinh tế, xã hội, đảm bảo an ninh - quốc phòng.....	71

Chương 2

CHÍNH SÁCH, PHÁP LUẬT VỀ QUYỀN TIẾP CẬN THÔNG TIN Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

2.1. Quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về quyền tiếp cận thông tin	77
---	----

2.2.	Khuôn khổ pháp luật hiện hành về quyền tiếp cận thông tin ở Việt Nam	81
2.2.1.	Phạm vi những thông tin cần công khai	82
2.2.2.	Phạm vi những thông tin hạn chế tiếp cận	89
2.2.3.	Chủ thể tiếp cận thông tin, chủ thể cung cấp thông tin	92
2.2.4.	Trình tự, thủ tục, thời hạn, phí cung cấp thông tin	94
2.3.	Cơ chế bảo đảm thực thi quyền tiếp cận thông tin ở nước ta hiện nay	96
2.4.	So sánh dự thảo Luật Tiếp cận thông tin của Việt Nam với một số luật mẫu về vấn đề này	102

Chương 3

THỰC TRẠNG BẢO ĐẢM QUYỀN TIẾP CẬN THÔNG TIN Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

3.1.	Thực trạng tiếp cận thông tin qua các kênh chính thức của Nhà nước.....	120
3.2.	Thực trạng tiếp cận thông tin qua các phương tiện truyền thông	126
3.2.1.	Kênh báo chí.....	126
3.2.2.	Kênh xuất bản, phát hành và thư viện, lưu trữ.....	133
3.2.3.	Kênh Internet	138
3.2.4.	Kênh quảng cáo	143
3.3.	Thực trạng tiếp cận thông tin qua kênh tuyên truyền, hội nghị, hội thảo	145
3.3.1.	Tiếp cận thông tin qua các kênh tuyên truyền.....	145
3.3.2.	Tiếp cận thông tin qua kênh hội nghị, hội thảo.....	148
3.4.	Thực trạng tiếp cận thông tin trong một số lĩnh vực cụ thể.....	150
3.4.1.	Thực trạng tiếp cận thông tin trong lĩnh vực hành chính, tư pháp	150
3.4.2.	Thực trạng tiếp cận thông tin trong lĩnh vực kinh tế	157
3.4.3.	Thực trạng tiếp cận thông tin trong lĩnh vực văn hóa - xã hội	164
3.4.4.	Thực trạng tiếp cận thông tin trong lĩnh vực đất đai	173
3.5.	Đánh giá về trách nhiệm của các cơ quan nhà nước trong việc đảm bảo quyền tiếp cận thông tin	178

3.5.1. Đánh giá hoạt động công khai thông tin.....	178
3.5.2. Đánh giá mức độ cập nhật thông tin.....	185
3.5.3. Đánh giá mức độ ràng buộc trách nhiệm	191

Chương 4

CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG, QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP BẢO ĐẢM THỰC THI QUYỀN TIẾP CẬN THÔNG TIN Ở VIỆT NAM

4.1. Các yếu tố tác động đến bảo đảm quyền tiếp cận thông tin ở Việt Nam	198
4.1.1. Yếu tố chính trị	198
4.1.2. Yếu tố thể chế.....	199
4.1.3. Yếu tố văn hóa	201
4.1.4. Yếu tố nhận thức.....	201
4.2. Quan điểm về bảo đảm thực thi quyền tiếp cận thông tin ở nước ta.....	203
4.3. Các giải pháp bảo đảm quyền tiếp cận thông tin	204
4.3.1. Giải pháp hoàn thiện pháp luật về quyền tiếp cận thông tin	204
4.3.2. Giải pháp hoàn thiện bộ máy bảo đảm quyền tiếp cận thông tin	205
4.3.3. Giải pháp nâng cao nhận thức của xã hội	206
4.4. Quan điểm xây dựng Luật Tiếp cận thông tin	208
4.4.1. Định hướng chung.....	208
4.4.2. Vị trí của Luật Tiếp cận thông tin trong hệ thống pháp luật	211
4.4.3. Những nội dung cần khẳng định trong Luật Tiếp cận thông tin.....	212
<i>Kết luận</i>	221
<i>Tài liệu tham khảo</i>	224

LỜI GIỚI THIỆU

Thông tin có vai trò vô cùng quan trọng. Đối với mỗi cá nhân, thông tin là cơ sở hình thành tri thức, ý thức, tác động đến sự phát triển không chỉ về trí tuệ mà cả về đạo đức, tinh thần và thể chất của con người. Đối với mỗi quốc gia, thông tin là cơ sở để vận hành nhà nước pháp quyền và phát triển bền vững, luật tiếp cận thông tin được coi là “vũ khí quan trọng nhất, không thể thiếu để phòng, chống tham nhũng”.

Ở Việt Nam, quyền được thông tin đã được quy định trong Hiến pháp năm 1992 (Điều 69) và được sửa đổi thành quyền tiếp cận thông tin trong Hiến pháp 2013 (Điều 25). Quy định mới của Hiến pháp năm 2013 đã tạo nền tảng hiến định để các cơ quan nhà nước hoàn thiện khuôn khổ pháp lý và cơ chế thúc đẩy, bảo vệ quyền tiếp cận thông tin của người dân, qua đó góp phần tăng cường hiệu quả cuộc chiến chống tham nhũng, thúc đẩy cải cách nền quản trị quốc gia, đáp ứng các yêu cầu cấp thiết của công cuộc hiện đại hoá, hội nhập quốc tế của nước ta.

Trong thời gian qua đã có nhiều công trình nghiên cứu về quyền tiếp cận thông tin ở nước ta, nhưng chủ yếu dưới dạng các bài viết riêng lẻ, chưa có công trình nào khảo sát và phân tích vấn đề một cách toàn diện, hệ thống và chuyên sâu. Trong bối cảnh đó, được sự hỗ trợ của Chương trình Khoa học & Công nghệ

trọng điểm cấp Nhà nước KX.03/11-15 “Nghiên cứu khoa học phát triển văn hóa, con người và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực”, Viện Khoa học Môi trường và Xã hội (ESSI) thuộc Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam (VUSTA) đã tổ chức nghiên cứu và bảo vệ thành công Đề tài “*Những vấn đề lý luận và thực tiễn về quyền tiếp cận thông tin ở nước ta hiện nay*” (mã số KX.03.17/11-15). Để phổ biến rộng rãi những kiến thức, thông tin thu được từ đề tài đã nêu, ESSI đã biên tập các báo cáo tổng quan của các đề tài nhánh để xuất bản cuốn sách này.

Cuốn sách chứa đựng một lượng kiến thức, thông tin phong phú về các vấn đề lý luận, pháp lý và thực tiễn của quyền tiếp cận thông tin trên thế giới và ở Việt Nam. Với nội dung như vậy, chúng tôi tin rằng cuốn sách sẽ là một nguồn tư liệu hữu ích cho các cơ quan nhà nước hữu quan trong việc thực thi quyền tiếp cận thông tin, mà trực tiếp là cho việc xây dựng và thực hiện Luật Tiếp cận thông tin của nước ta, đồng thời bổ sung một nguồn học liệu cho việc giảng dạy, nghiên cứu về vấn đề này ở các cơ sở học thuật. Mặc dù vậy, do những giới hạn về nguồn lực, thời gian thực hiện đề tài cũng như dung lượng của ấn phẩm, cuốn sách này chắc chắn vẫn còn những hạn chế, thiếu sót. Chúng tôi rất mong nhận được những góp ý chân tình của quý bạn đọc để có thể biên soạn và xuất bản những ấn phẩm tốt hơn về sau.

Hà Nội, ngày 25 tháng 2 năm 2016

Viện Khoa học Môi trường & Xã hội
Viện trưởng

(Đã ký)

PGS.TS. Nguyễn Đức Bách

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

16 Hàng Chuối – Hai Bà Trưng Hà Nội

Giám đốc – Tổng biên tập: (04) 39715011; Hành chính: (04) 39714899;

Fax: (04) 39714899, Kinh doanh: (04) 39729437

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Giám đốc – Tổng biên tập : TS. Phạm Thị Trâm

Biên tập : NGUYỄN THỊ THU QUỲNH

Chế bản : TRẦN VỠ

Trình bày bìa : NGỌC NAM

QUYỂN TIẾP CẬN THÔNG TIN: LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

Mã số: 2L-71ĐH2016

In: 500 cuốn, khổ 14.5x20.5 cm tại Công ty TNHH in – TM & DV Nguyễn Lâm

Địa chỉ: 352, Giải Phóng, Thanh Xuân, Hà Nội

Số ĐKXB: 1694-2016/CXBIPH/03-155/ĐHQGHN, ngày 01/6/2016

Quyết định xuất bản số: 779LK-XH/QĐ-NXB ĐHQGHN, ngày 05/07/2016

In xong và nộp lưu chiểu năm 2016